

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

Козяр Лілія. Фортепіанний ансамбль як важливий етап музичного становлення юного піаніста.....	370
Колодій Ірина, Водяна Валентина. Розспівки як засіб формування вокально-хорових навичок учнів молодших класів.....	374
Корець Богдан. Особливості професійних компетентностей педагога-тренера в роботі колективу спортивно-бального танцю.....	379
Костич Анастасія. Роль мультимедійних технологій у творчому розвитку учнів ЗЗСО.....	383
Крантова Інна. Характеристика методів практичного навчання мистецтву образотворення у НУШ.....	391
Кудлюк Аня. Виховний потенціал музичної класики.....	396
Ліпінська Анастасія. Переваги та ризики використання електронних підручників на уроках образотворчого мистецтва у НУШ.....	401
Марковська Уляна. Теоретико-практичні аспекти опанування народним мистецтвом у 1–4 класах.....	406
Мицюк Софія. Методика формування у молодших школярів інтересу до народного танцю.....	412
Онищук Марія. Творчість Богдани Фільц для дітей шкільного віку.....	424
Племяник Віталій. Діяльнісний підхід у навчанні як ресурс якісної підготовки майбутніх учителів історії та громадянської освіти.....	429
Портнов Сергій. Значення українського народно-академічного інструментального виконавства у формуванні культурного середовища сучасної молоді.....	434
Посунько Юлія. Інноваційні підходи до використання наочності на уроках образотворчого мистецтва.....	439
Ростецький Борис Роман, Водяна Валентина. Інтеграція хорового співу в міждисциплінарне навчання середньої школи.....	444
Сарвілова Софія. Інноваційний підхід до розвитку творчих здібностей учнів старших класів засобами музично-театральної діяльності.....	449

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПАНУВАННЯ НАРОДНИМ МИСТЕЦТВОМ У 1-4 КЛАСАХ

Уляна Марковська,

*студентка IV курсу спеціальності 014.12 «Образотворче мистецтво»
Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*

науковий керівник:

*кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри
образотворчого мистецтва, дизайну і методики їх навчання
Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*

Марія Маркович

Ця стаття присвячена дослідженню теоретичних основ та практичних аспектів вивчення народного мистецтва учнів початкових класів в умовах Нової української школи. У роботі розглядаються актуальні питання методики викладання образотворчого мистецтва, проаналізовані сучасні підходи до естетичного виховання молодших школярів, зокрема через призму народного мистецтва, визначення його основних методів та напрямків роботи.

Ключові слова: *Нова українська школа, методика навчання, образотворче мистецтво, естетичне виховання, основні методи, народне мистецтво.*

Народне мистецтво пройшло довгий шлях, від елементарних прикрас, які створювали первісні люди до складних, комплексних, сучасних виробів при створенні яких збережені всі традиції. Воно міцно проникло в суспільний побут, в освітні процеси. Мистецтво, народжене життям народу, в процесі праці з природного прагнення до краси і творчості. У нього є здатність вносити в життя радість, яскраві фарби, бадьорі ритми, утверджувати позитивні ідеали.

Такі відомі мистецтвознавці, як Н. Антонюк та А. Хомярчук зауважують, що народне мистецтво є невичерпним джерелом культури народу, яка має унікальні можливості впливу на особистість та формування у неї національного

світогляду, характеру, глибокої духовності. Вони вважають, що народне мистецтво - це скарбниця моральних і духовних надбань багатоговікового народу, а завдяки декоративно-ужитковому мистецтву, в якому відображені стилі різних епох і регіонів, зберігаються багаті безсмертні традиції наших предків, пізнається історія, світоглядні та моральні якості, формуються основи культурного і духовного багатства українського народу (Корнієнко, 2012 : 124).

Досвід народних художників, їх погляди і думки в значній мірі сприяють зміцненню реалістичних позицій, що лежать в основі викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі.

Розвиток художньої освіти і методів навчання відбувається протягом всієї історії розвитку освіти, науки і мистецтва. Він тісно пов'язаний із суспільними відносинами, розбудовою системи шкіл, впливом народного і професійного мистецтва, творчістю визначних педагогів, художників та мистецтвознавців. Використання їхнього досвіду у процесі підготовки вчителів художніх дисциплін, особистий приклад – вміння співати, грати, малювати має неабиякий позитивний вплив на дітей, формування їх світоглядних і професійних компетентностей.

Образотворче мистецтво як навчальний предмет спрямовано не лише на вивчення елементарних основ образотворчої грамоти, а й на художньо-естетичне виховання та формування компетентної особистості. Кожен засіб візуального мистецтва визначається тонкими нюансами.

Л. Фірсова, досліджуючи естетико-виховні можливості декоративно-прикладного мистецтва, виділяє функції, які сприяють підвищенню рівня естетико-виховного впливу на особистість:

- 1) комунікативну;
- 2) пізнавальну;
- 3) творчу (Мамчур, 2021 : 2).

Також основним інструментом є методи навчання, які використовує педагог для формування знань, умінь та навичок. У науково-педагогічній

літературі методи трактуються як засоби організації та проведення наукових досліджень. Основні методи науково-педагогічного дослідження включають:

1)Метод педагогічного спостереження: це безпосереднє сприйняття педагогічних явищ у природних умовах. Він дозволяє дослідникам спостерігати та аналізувати процеси виховання і навчання.

2)Метод інтерв'ю: це усне опитування з використанням заздалегідь визначених питань. Використовується для отримання інформації від респондентів.

3)Метод педагогічного експерименту: включає створення спеціальних ситуацій для вивчення педагогічних явищ та встановлення закономірностей.

4)Метод психолого-педагогічного тестування допомагає визначити рівень знань та вмінь учнів, його інтелектуальний розвиток за допомогою відповідно сформованих запитань.

5)Метод вивчення результатів діяльності учня. Його застосовують, вивчаючи письмові, графічні роботи учнів та їхні вироби. Ці роботи допомагають виявити індивідуальність кожного учня, дізнатися про його ставлення до навчання.

6)Метод реєстрування – виявлення певної якості в явищах та її кількості (наприклад, кількості пропущених уроків учнем).

7)Метод вивчення шкільної документації: Дослідження шкільних документів, таких як журнали, плани, програми, звіти (StudoPedia, 2015 : 3-5).

8)Метод проєктів – це сучасна технологія навчання, яка дозволяє учням досліджувати та вирішувати реальні завдання (Зобенько, 2012 : 4).

Ці методи допомагають розкрити сутність педагогічних процесів та зробити практичні висновки для вдосконалення навчання та виховання.

Методи навчання підпадають під категорію дидактичних. Методологія мистецтва та її використання у процесі навчання враховує особливості цієї навчальної дисципліни, а також розробляє та випробовує свої власні методи, обумовлені специфікою дисципліни «Образотворче мистецтво» у початковій школі. Питання про розробку методів навчання молодших школярів

образотворчого мистецтва, які відповідають віковим особливостям учнів, є досить актуальною проблемою для сучасної педагогіки мистецтва. Адже, зважаючи на зміни у галузі освіти, а саме – на створення та постійне практичне вдосконалення концепції Нової української школи (НУШ), перед педагогами та науковцями постає важлива проблема – вдосконалити методи навчання таким чином, щоб вони відповідали меті навчання. Тут доречно згадати слова відомого педагога та основоположника класифікації методів І. Лернер: «Разом зі зміною змісту освіти повинні змінюватися і методи навчання» (Лемешева, 2017: 9).

Методика навчання Лернера – це система дій учителя, яка організовує практику та навчання, пізнавальну діяльність учнів, тим самим неухильно спрямовуючи засвоєння навчального змісту. Вибір методів навчання корелюється:

1. Специфікою цілей навчання або видів змісту освіти;
2. Особливостями засобів їх засвоєння;
3. Специфікою діяльності щодо організації та здійснення способів засвоєння (Янчук, 2020 : 27).

Від вибору методів і засобів залежить успіх виховання і навчання, адже завдяки обраним методам педагог може донести до дітей визначений програмою зміст предмету «Образотворче мистецтво» та сформувати у них необхідні уміння і навички, розвинути художні здібності.

Отже, метод – це способи пізнання, дослідження та вивчення педагогічних явищ. Методи та технології в педагогіці взаємопов'язані, але мають різні функції та спрямованість. Методи визначають те, як ми досліджуємо педагогічне явище, а технології – те, як ми організовуємо навчання та виховання з використанням певних методів. Взаємодія цих двох компонентів, допомагає досягти кращих результатів у педагогічній практиці.

Молодший шкільний вік є сприятливим періодом для розкриття творчих здібностей учнів, формування у них естетичних смаків, переконань засобами різних видів мистецтва. Під час навчання у школі перед молодшими школярами, учителем та батьками постає необхідність опанувати технологію формування

творчого потенціалу, зокрема творчу активність. Цілеспрямоване формування творчої активності дітей у такому ранньому віці є важливою умовою гуманізації навчально-виховного процесу, що передбачає врахування індивідуальності, пізнавальних та творчих потреб, нахилів та інтересів у молодших школярів. Проблема формування і розвитку творчої активності особистості виступає одним із головних завдань навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку.

Орієнтування дітей на творчість є головною умовою створення системи педагогічного та мистецького виховання, що дозволяє сформувати незалежну, вільну, яскраву, самобутню особистість, яка цінує та надихається народним мистецтвом

Отже, одним із головних завдань мистецької освіти та загальноосвітньої школи є формування національної ідентичності та свідомості учнів шляхом вивчення народного мистецтва. Науково-творча та навчально-виховна робота з дітьми має на меті сприяти всебічному розвитку особистості, розвивати загальну культуру учнівської молоді, залучення її до дослідження культурно-мистецької спадщини свого народу, зокрема, традиційного народного мистецтва свого краю. Варто зазначити, що народне мистецтво посідає дуже важливе місце в системі української культури, акумулюючи досвід збереження культурно-мистецьких надбань та їх відтворення.

Народне мистецтво України - це пласт української культури, пов'язаний з відтворенням світосприйняття українського народу, його психології, етичних настанов і естетичних прагнень, що охоплює всі види народної творчості, традиційно притаманних українцям: музику, танці, пісні, усна народна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво, що розвиваються, як єдиний комплекс, і органічно входять у життя народу протягом усієї його історії. Варто зазначити, що народне мистецтво посідає дуже важливе місце в системі української культури, акумулюючи досвід збереження культурно-мистецьких надбань та їх відтворення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зобенько, Л. В. (2012). Метод проєктів – це сучасна, ефективна технологія навчання. URL:https://genezum.org/library/metod-proektiv--ce-suchasna-efektyvna-tehnologiya-navchannya#google_vignette (дата звернення 22.01.2025).
2. Корнієнко, А. В. (2012). Збірник наукових праць: особливості етнокультурного виховання учнів у позашкільних навчальних закладах: у 16 т. кн.1. Київ. 129 с.
3. Мамчур, Н. С. (2021). Народне декоративно - прикладне мистецтво як засіб виховання естетичних смаків учнів. 8.
4. Янчук, В. В. (2020). Методи навчання образотворчого мистецтва у початкових класах. URL:http://surl.li/uefxhttps://allref.com.ua/uk/skachaty/Metodi_navchannya_obrazotvorchogo_mistectva_u_pochatkovih_klasah (дата звернення: 22.01.2025)
5. Лемешева, Н. О. (2017). Конспект уроку образотворчого мистецтва для учнів 4 класу: Мистецтво з глибини віків, 3.
6. StudoPedia (2015). Поняття про методи навчання образотворчого мистецтва та їх класифікація. URL: <https://studopedia.org/7-77631.html> (дата звернення 22.01.2025).

